

TAMPEREEN YLIOPISTON AUDITOINTI

Tekijät **Markus Granlund, Sampo Mielityinen, Helena Mustikainen, Aino Karvonen, Hanna Väättäin & Sanna Vahtivuori-Hänninen. Tampereen yliopiston itsearviointiraportti (toim.) Leena Ahrio, Taru Koskinen & Terhi Yliniemi**

Auditointivuosi **2023**, Karvin julkaisu **25:2023**

Kieli **Suomi**

ISBN **978-952-206-803-3 pdf**

1.2 Koulutuksen toteutus

- Korkeakoulun itsearviointi

Opiskelijavalinnan kehittäminen

Yliopisto osallistuu aktiivisesti valtakunnalliseen ja alakohtaiseen opiskelijavalinnan kehittämiseen. Hakijoiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia hakeutua koulutuksiin varmistetaan selkeillä ja läpinäkyvillä valintaperusteilla ja niiden kehittämisellä, monipuolisilla valintatavoilla sekä sujuvalla ja oikea-aikaisella valintaprosessilla.

Koulutusten kuvaukset ja opiskelijavalintaperusteet ovat [Opintopolussa](#). Hakijaneuvonta palvelee ympäri vuoden ja hakijoille suunnattuja palveluita kehitetään yhdessä toisen asteen toimijoiden kanssa. Siirtymistä yliopisto-opintoihin tuetaan opintoihin liittyvällä yhteistyöllä Tampereen seudun lukioden kanssa. Korkeakoulutuksen kiinnostavuutta herätellään tarjoamalla lasten ja nuorten tiedekasvatusta [Juniversity](#)ssä.

Opiskelijavalintaan liittyvä alakohtainen päätöksenteko on delegoitu konsistorilta tiedekuntaneuvostoille. Diplomi-insinööri- ja arkkitehtikoulutuksen (DIA) opiskelijavalinnan päätökset tekee kuitenkin konsistori, koska DIA-ohjelmia on viidessä tiedekunnassa. Opiskelijavalintojen onnistumista ja kehittämistoimia seurataan yliopistotasolla koulutusneuvostossa ja konsistorissa. Opiskelijavalinnassa huomioidaan tiedekuntien tavoitteet, tavoitellut tutkintomäärät ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Aloituspaikkamäärien ja uusien avausten suunnittelu on osa yliopiston vuosisuunnitteluprosessia.

Joustavat opintopolut

Opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä hyväksi

lukeminen perustuu opetussuunnitelman osaamistavoitteisiin. [AHOT-linjaukset](#) on päivitetty 2022 tehdyn arvioinnin perusteella. Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta, opintojen sujuvaa etenemistä sekä siirtymisen joustavuutta varmistetaan sisäisiä siirtymisiä koskevilla linjauksilla.

Monialainen Tampereen yliopisto tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden räätälöidä tutkinnot yksilöllisesti omien oppimistarpeiden ja kiinnostuksen mukaan. Tutkintorakenteisiin suunnitellaan vapaasti valittavia opintoja yhteisten periaatteiden mukaisesti. Joustavuutta lisää Tampereen korkeakoulujen [ristiinopiskelumahdollisuus](#). Opiskelijat voivat kartuttaa osaamistaan myös muissa yliopistoissa ja opintojen ohjauksessa tuetaan [kansainvälisiin opintoihin ja liikkuvuuteen](#). Joustavuutta opintojen suorittamiseen tuovat vaihtoehdot suoritustavat ja kesäopinnot.

Monialaisuuden toteutumista tutkintokoulutuksessa arvioitiin syksyllä 2021 sisäisellä kehittäväällä arvioinnilla. Arvioinnin perusteella opiskelijat tarvitsevat erityisesti opintojen alkuvaiheessa tukea mm. valinnaisten opintojen sisällyttämiseksi opintoihinsa.

Harjoittelun periaatteet on määritelty ja tukikäytännöt on yhtenäistetty yliopistotasolla. Työelämätaitojen vahvistamiseksi kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus sisällyttää tutkintoonsa harjoittelua tai työssäoppimisjakso. Työelämäyhteistyötä tehdään myös opinnäytteissä, projektitoissa, työelämäpäivillä ja vierailuluennoilla. Opinnollistamista kehitetään edelleen. Jatkuvan oppimisen koulutuksia toteutetaan ja kehitetään asiakkaiden kanssa näiden osaamistarpeisiin.

Jatko-opiskelijan opintosuunnitelma rakentuu opiskelijakeskeisesti keskusteluissa ohjaajan kanssa tutkimussuunnitelman ja tohtoriohjelman opetussuunnitelman pohjalta. Jatko-opiskelija saa tukea työelämä- ja tutkijavalmiuksiin [tutkijakoulusta](#).

Opiskelun ja hyvinvoinnin tukitoimet

Yliopiston opintojen ohjauksen linjaukset kattavat kaikki koulutussyklit. Ohjaus on opiskelijaa lähellä tutkinto-ohjelmissa ja ohjauksesta merkittävä osa tapahtuu opetustilanteissa. Opiskelijahyvinvointia ja hyvää opiskelukokemusta on linjattu ja kehitetään koko korkeakoulu yhteisön opiskeluhyvinvointiohjelman toimin.

Kuvio 6. Opiskeluhyvinvointiohjelman keskeiset osatekijät.

Hyvinvoinnin tukitoimia on vahvistettu koronapandemian aikana yhdessä Tampereen ylioppilaskunnan (TREY) kanssa. Erityisesti on lisätty etenemisen seurannan toimia sekä kehitetty vertaisohjauksen kokonaisuutta, [matalan kynnyksen hyvinvointia tukevia palveluita](#), opintopsykologipalveluja ja yhteisöllisyyttä tukevia tilaisuuksia.

Opiskelijatuutorointi toteutetaan sopimuksellisesti ja systemaattisesti yhteistyössä TREYn kanssa. TREYllä ja sen piirissä toimivilla alajärjestöillä on vahva rooli opiskelijoiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistajana. TREY, yliopiston johto sekä koulutuksen asiantuntijat käsittelevät säännöllisesti opiskeluun ja opiskelijan palveluihin liittyviä asioita mm. yliopiston laajennetussa johtoryhmässä.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta varmistetaan saavutettavuustyöllä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimilla ja järjestyssäännöin. Opintojen keskeytymisriskiä tai keskeyttämistä pyritään tunnistamaan ja vähentämään opintojen etenemisen seurannalla, opiskelijoita kontaktoimalla ja oppimisanalytiikkaa edelleen kehittämällä. Jatko-opiskelija raportoi etenemisestään vuosittain ja ohjauskeskustelussa ohjaajan kanssa sovitaan mahdollisista tukitoimista. Tiedekunnissa on tutkintojen ja opinnäytteiden valmistumiseen liittyviä omia kehitystoimenpiteitä.

Opiskelijan toimijuutta yliopistoyhteisössä on selkeytetty Opiskelijan oikeudet ja vastuut -ohjeella. Opiskelijan ohjeet on koottu [Opiskelijan oppaaseen](#) ja opiskelijaviestinnän kanava on intra. Kehittämiskohteenä yhdessä TREYn kanssa on opiskelijoiden tavoittaminen.

Lukuvuodesta 2020–2021 lähtien keskeisissä opiskelun ja koulutuksen prosesseissa on käytetty opintotietojärjestelmä Sisua. Opiskelijoille ja opettajille kohdennettua Sisun käytön tukea on vahvistettu käyttäjäpalautteen perusteella. Sisun ja sen liitännäisjärjestelmien käyttötapoja ja -tukea selvitetään yliopiston omassa projektissa yhdessä opetus- ja tutkimushenkilöstön kanssa. Yliopisto edistää kehittyvän järjestelmän toiminnallisuuksia ja käytettävyyttä Sisukäyttäjäkorskeakoulujen ja järjestelmätoimittajan kanssa.

Vahvuudet	Kehittämiskohteet
Monialainen yliopisto ja opintojen joustavat suoritustavat tarjoavat opiskelijoille laajat valinnanmahdollisuudet kartuttaa osaamista omien tarpeiden ja kiinnostuksen mukaisesti.	Tuetaan opiskelijoiden opintojen etenemistä selkeyttämällä tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmia, ja nostetaan joustavat opintopolut paremmin esiin mm. hyödyntämällä malliajoituksia.
Yhteiset linjaukset, ohjeet ja toimintatavat varmistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun.	Parannetaan tutkintojen tavoiteajassa valmistumista poistamalla opintojen pullonkaulat ja kehittämällä opinnäytetöiden ohjausta.
Matalan kynnyksen palvelut opiskelijoille; helposti lähestyttävät palvelut tiedekunnissa sekä yliopistotason ohjauksen ja hyvinvoinnin tuen palvelut kuten Opiskelijan kompassi ja Navigaattori.	Tunnistetaan systemaattisemmin opintojen hidastumiseen johtavia syitä ja tehostetaan keskeyttämistä ehkäiseviä toimia.

1.2 Koulutuksen toteutus

- Auditointiryhmän arvio

Opintojen etenemisen haasteisiin on tartuttu ja opinnot tukevat monin tavoin opiskelijoiden integroitumista työelämään

Tampereen yliopistolla on johdonmukaiset ja avoimet menettelyt, joilla se pyrkii varmistamaan opiskelijavalintaa, osaamisen tunnustamista, opintojen etenemistä ja tutkintojen suorittamista koskevien säännösten ja määräysten noudattamisen. Yliopisto on tunnistanut itsearviointissa kehittämiskohteekseen opintojen etenemisen tukemisen opetussuunnitelmia selkeyttämällä,

opintojen hidasteita poistamalla sekä opinnäytetöiden ohjausta kehittämällä. Auditointivierailun havainnot tukevat itsearviointia. Opiskelijoiden mukaan opinnoissa on edelleen jonkin verran hidasteiksi muodostuvia ja opiskelijamäärältään rajattuja kursseja, joiden suorittaminen viivästyttää opiskelijoiden valmistumista tarpeettomasti. Yliopistossa on myös aloja, joilla opintojen edistäminen suunnitellussa aikataulussa näyttää olevan monille opiskelijoille vaikeaa.

Yliopiston tutkintorakenteet eroavat toisistaan sen suhteen, miten paljon ne sallivat vapaavalintaisia opintoja. Laaja valinnaisuus tukee monialaisten ja yksilöllisten osaamiskokonaisuuksien muodostamista. Toisaalta valinnaisuus edellyttää vahvaa tukea opiskelijoille ja valintojen ohjausta. Myös nivelvaihe kandidaatin ja maisterin tutkintojen on osalle opiskelijoista hankala. Laadunhallinnan henkilöstön haastattelun perusteella ongelmia on tunnistettu ja ratkottu, mutta työtä on edelleen jäljellä. Auditointiryhmä totesi haastatteluiden perusteella samat kehittämiskohteet, jotka yliopisto mainitsi itsearvioinnissaan.

Sidosryhmä- ja henkilöstöhaastatteluiden perusteella Tampereen yliopiston eri tutkinto-ohjelmissa on varsin paljon toimintatapoja, jotka tukevat opiskelijoiden integroitumista työelämään. Opetusta sidotaan eri tavoin työelämän ilmiöihin, opiskelijat suorittavat runsaasti harjoitteluja ja monilla aloilla opinnäytetöitä tehdään laajasti toimeksiantoina. Kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä ja pysyvää asettautumista alueelle pyritään tukemaan kokeilulla, jossa opiskelijoille luvataan harjoittelupaikka yrityksessä. Tämä voi parhaimmillaan johtaa opinnäytetyötoimeksiantoon ja pysyvään palkkaukseen. Opiskelijatyöpajoissa nousi esiin myös yksittäisiä kokemuksia aloista, joiden opetus on korostuneen teoreettista ja joihin opiskelijat kaipaisivat nykyistä vahvempaa työelämäyhteyttä. Auditointiryhmä näkee työelämäintegroitumisen yliopiston vahvuutena, ja suosittelee sen vahvistamista niillä aloilla, joilla se on toistaiseksi heikompaa.

Osaamisperustaisuus on sisäistetty opetuksen ja arvioinnin perustaksi

Tampereen yliopiston itsearviointiraportin mukaan osaamisperustaisuus on todettu vuonna 2021 toteutetussa kehittävässä arvioinnissa opetussuunnitelmatyön vakiintuneeksi perustaksi. Auditointiryhmä sai vierailulla paljon näyttöä siitä, että osaamisperustainen ajattelu on vakiintunut opetuksen kehittämisen ja toteutuksen keskeiseksi lähtökohdaksi. Esimerkkeinä tästä on, että koulutusten osaamistavoitteet on määritelty selkeästi, ja korkeakouluyhteisö on määrittänyt tutkintojen yhteiset osaamistavoitteet. Aktiivinen ja systemaattinen sidosryhmäyhteistyö tukee osaamistavoitteiden määrittelyä ja vahvistaa koulutusten työelämärelevanssia. Johto tunnistaa eri tasoilla osaamisperustaisuuden merkityksen.

Opettaja- ja opiskelijatyöpajojen perusteella yliopistolla on runsaasti osaamistavoitteiden toteutumista tarkoituksenmukaisella tavalla tukevia opetuksen ja arvioinnin toimintamalleja. Opiskelijatyöpajoissa kiitosta saivat esimerkiksi käänteinen opetus (flipped learning), erilaiset pienryhmätoteutukset, tutkiva oppiminen, simulaatioharjoitukset, kenttäkurssit sekä jaksot, joiden ilmapiiri ja vuorovaikutus tukevat oppimista ja mahdollistavat opiskelijalle aktiivisen roolin oppimisessaan. Lisäksi Teaching and Learning Centre -verkoston (TLC) aineistot ja toiminnot tukevat osaamisperustaista pedagogiikkaa. Osaamisperustaisuuden laaja omaksuminen on auditointiryhmän arvion mukaan yliopiston koulutusten suunnittelun ja toteutuksen vahvuus.

Auditointiryhmä kannustaa Tampereen yliopistoa jatkamaan työtä osaamisperustaisten toimintamallien johdonmukaisen ja yhtenäisen soveltamisen osalta. Vierailuhavaintojen perusteella osaamistavoitteiden määrittelyssä on alakohtaisia kehittämistarpeita. Nämä liittyvät esimerkiksi kandidaatin ja maisterin tutkintojen selkeään eroon sekä geneeristen eli yleisten valmiuksien osaamiseen tutkinnon kokonaisuudessa ja tieteenalan sisältöopinnoissa. Opiskelija- ja henkilöstöpajojen perusteella opettajien käytännöt vaihtelevat runsaasti. Osaamisperustaisten, oppimista hienosti tukevien käytäntöjen rinnalla on myös heikommin oppimista tukevia opetuksen ja arvioinnin muotoja. Erityisesti pulmana on oppimisesta saatavan palautteen vähäisyys. Haastattelujen ja työpajojen perusteella taustalla lienee ainakin opettajien suuri työmäärä, mutta osin myös pedagogisten linjausten ja tuen vähäisyys. Opiskelijat raportoivat lisäksi opettajakohtaisesta vaihtelusta opetuksen yksilöllisten järjestelyjen toteuttamisessa ja aiemmin hankitun osaamisen (AHOT) tunnustamisessa. Myös kampusten tilojen esteettömyydessä, tallenteiden saavutettavuudessa sekä kansainvälisten opiskelijoiden integroitumisessa yliopistoyhteisöön on vierailun perusteella paikoin parannettavaa. Vierailulla väitöskirjatutkijat antoivat myönteistä palautetta muun muassa joustavista toimintatavoista, laadukkaasta ohjauksesta ja mahdollisuudesta monipuolisiin tehtäviin, mutta toivat toisaalta esiin kokemuksia ohjauksen saatavuuden ja rahoitusmahdollisuuksien epäyhdenvertaisuudesta. Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden tukemista käsitellään myös luvussa neljä.

Opetuksen ja ohjauksen laadun kehittäminen edellyttää pedagogista harkintaa ja avointa keskustelua tavoitteista

Auditointivierailun aineistoissa toistui kokemus opettajien ja muun henkilöstön resurssien rajallisuudesta. Opettajien kokemusta työstä sävyttää kiire sekä tunne riittämättömyydestä, ja opiskelijat kaipaavat enemmän ohjausta ja palautetta. Erityisesti tukipalveluiden leikkaukset nousivat esiin haastatteluissa. Tilanne on tunnistettu yliopistossa. Yliopiston itsearviointiraportin mukaan opetussuunnitelmatyön keskeisenä tavoitteena on vapauttaa henkilöstön aikaa muun muassa opiskelijoiden ohjaukseen ja opetuksen uudistamiseen poistamalla opetussuunnitelmien päällekkäisyydet. Tämä tavoite nousi esiin useissa vierailun henkilöstöhaastatteluissa. Auditointiryhmä pitää hyvänä, että yliopistossa haetaan tietoisesti ratkaisuja resurssiongelmien.

Auditointiryhmä arvioi aineistojen perusteella opettajuuden olevan muutoksessa Tampereen yliopistossa. Auditointivierailun aikana muodostuneen käsityksen mukaan muutoksen taustalla on erilaisia tavoitteita. Opettajuuden muutoksessa on osin kyse taloudellisesta rationaalisuudesta ja reagoinnista säästöihin, osin pedagogisesti jäsennetystä ja perustellusta opetuksen toimintatapojen muutoksesta. Vierailulla opiskelijat mainitsivat hyvinä oppimiskokemuksina tilanteet, joissa opettajan rooli on tiedonvälittäjän sijaan ollut pikemminkin oppimisprosessin ja oppimisen ohjaaja ja palautteenantaja. Opettajuuden muutoksessa on ilmeisiä mahdollisuuksia opetuksen laadun kehittämiseen koko yliopistossa.

Haastatteluissa nousi esiin myös henkilöstön huolia: muutosta ei tule tehdä yksinomaan taloudellisin perustein, vaan siinä tulee ottaa huomioon pedagoginen visio ja asiantuntemus. Säästösyistä tapahtuva opintojaksojen yhdistäminen ei saa heikentää opiskelijan perustaitojen kattumista. Auditointiryhmä suosittelee, että yliopistossa käydään mahdollisimman avointa

keskustelua opetuksen ja työtapojen muutoksen taustoista, tavoitteista ja toteutustavasta sekä huolehditaan pedagogisen asiantuntemuksen hyödyntämisestä muutosprosessissa.